

júl.) a Délmagyarországi Tanító-Egyesület és ily értelmű javaslatot készült tárgyalni a Tanítóegyesületek Országos Szövetsége is (1914), de a «Népoktatási Reformok» tárgyalását a felsőbbség nem engedte meg. Ebben is jelentkezett az az ellentét, mely a pedagógia és politika viszonyának értelmezésében állandóan feltűnik. Iskolaszervezeti, de nevelési tekintetben is nevezetes a kiségitő, kerti, erdei iskolák ügye, az Új Iskola terve, a főváros számos új tanfolyama, ami mind hiányokat, új szükségleteket és változásokat jelent. Általában megjegyzésre méltó, hogy a főváros mily elevenen nyit utat új gondolatok kipróbálásának.

Élénk mozgalom volt az iskolán kívül folyó nevelés terén is. Itt főként az ú. n. cserkész- és örszem-mozgalom erős, amelyben szintén érvényesül a minden ponton megjelenő felekezetiesség. Ugyanez nyilatkozott általában az ifjúság szervezésében, amiben a radikálisok, szabadgondolkodók is élénken részt vettek. Az egyik félhez sem tartozók ezt az ifjúsági mozgalmat eddig nem vették kellően számba. A felnőttek nevelését a szabadoktatás intézményei végezték: a néhány évvel ezelőtt oly élénk harcok után utóbbi időben nem hallatszott küzdelem zaja. E körbe tartozik a Pedagógiai Filmgyár létesítése, amely a legújabb idők legnagyobb hatású, felelőtlen nevelőjében: a mozgóképes színházban akarja a tudatos nevelés szempontjait érvényesíteni.

Szűk körben, de elevenen dolgoztak az Országos Közegészségi Egyesületben az iskolaorvosok és egészség-tanítók, meg az iskolaegészségügyi szakosztály. Még mindig csak utat törtek; a tanítóság nagy tömegében mindenfelé lassan ébredt az érdeklődés. Ezekről külön s a pedagógusoktól is meglehetősen távol, eleven a mozgalom a testnevelés ügyében is, amely mintha jól elkülönülne lassanként a nevelés egyetemes ügyétől, jóllehet éppen újabb irányzatainak hirdetői az eddiginél nagyobb helyet kívánnak neki a köznevelésben.

Koránt sincs itt minden, de ennyiből is látszik, hogy sokféle törekvés élt. Sok lehetett, kivált szerte az országban, ami innen hiányzik. Mindezek rendszeres összefoglalása csak akkor lenne lehetséges, ha a maga körében minden testület vagy társaság elvégezné a számbavételt.

i. s.

HAZAI LAPOKBÓL.

A magyar gyermektanulmányi mozgalom eredményeit Nagy László 14 pontba foglalja *A Gyermek* idei 5. számában. «A pedagógiai reneszánsz nagy korszakát» igyekeznek megvalósítani

s ennek középpontjául és főeszközéül a Magyar Gyermektanulmányi Társaságot tekintik. Mindabból, amit a cikk felsorol, egyelőre az a legfontosabb, hogy e Társaságnak valóban tetemes része van a nevelés iránt való társadalmi érdeklődés felkeltésében, fiókkörei útján a különböző iskolák munkásainak egyesítésében, a dolgozni vágyó fiatal tanítók (férfiak és nők) buzdítása által a nevelési irodalom kiterjedésében. Ezt az elevevéteget mindenki örömmel látja és a cikkben érintett támadások és lekicsinylések erre bizonyára nem vonatkoznak. Ami pedig a szintén említett «elméleti tudományos feladatok» «intenzív művelését» illeti, a M. Gy. T. szellemi vezetőjének nemes célzata és munkatársaira is átható buzgósága megerdemli és kötelességgé is teszi, hogy akik pedagógiai irodalmunk fejlődését fontosnak ítélik, azok e mozgalom belső értékét komoly bírálattal megállapítani és ezáltal fokozni igyekezzenek. Ennek itt van az ideje. Annyival inkább, mert kétségtelen, hogy ilyenmő társulásaink között a M. Gy. T.-nak van ma nálunk a legnagyobb hatása, külföldön pedig csupán ezt ismerik. Nagy László cikke megerősíti azt a felfogásunkat, hogy ily szellemű hozzászólásoknak, megvitatásoknak valóban jó hatása lenne a nevelés egész hazai irodalmára, a most már-már egészen szétválók egyesítésére. Nem vagyunk annyian, hogy különvált táborok külön-külön, teljes sikerrel dolgozhassanak.

Közműveltség címmel *Waldapfel János* negyedéves folyóiratot indított meg ez év júliusában (1. és 2. szám, Budapest, Németh J. kiadása; előfiz. ára évi 9 kor.). A folyóirat a szerkesztőnek a műveltség ama kérdései iránt való érdeklődéséből származik, «melyek a sokaságok műveltségére és művelődésére vonatkozólag felvetődnek vagy felvethetők.» «A kollektív műveltség, osztályok, nemzetek, korok műveltsége, e komplikált, még tényeiben és tényezőiben sem eléggé elemzett jelenség» értendő a *közműveltség* nevéen. A szerkesztő oly *közműveltségtan*-ra gondol, «mely általában megvilágítja bármely nemzet közműveltségének és élete egyéb tényezőinek kapcsolatát és ennek a kapcsolatnak egyetemes jelentőségű vonásait és törvényeit kutatja», amelynek legelső hivatása: «a nemzeti műveltségnek vagy közműveltségnek tartalmát, terjedelmét, tényezőit és törvényeit megállapítani, amennyire lehet». Ezért *nemzetműveltségtan*nak is nevezhető. «Elmélete volna ez a nemzeti műveltség gyarapodása folyamatának, illetőleg részben gyarapítása gyakorlatának, mely a gyakorlatot, az erre vonatkozó nemzeti munkát tudatossá, célirányossá, módszeressé és rendszeressé és mindenestre elvszerűvé tenné.» Mivel pedig az elméletet meg kell előznie «a ténygyűjtés, ténycsoportosítás, egybevetés és bírálás munkájának», ennek teljesítésére indul meg az új folyóirat, melyet «az igazságra, az igazmondásra való abszolút törek-